

ACC. N:R M. 16799:1-2.

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Wihlborg Larsson, Perstorp*
Härad: *N. Åbo* Berättare: " " "
Socken: *Perstorp* Berättarens yrke: *Lantbrukare*
Uppteckningsår: *1966* Född år *1898* i *Perstorp*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Fruktar och bär i husbehovsodling och konsumtion.

s. 1-2.

LUF 132

Skriv endast på denna sida.

ACC. N:R M. 16799:1

FRUKTER OCH BÄR I HUSBEOHVSODLING OCH KONSUMTION.

Vanligen fanns å varje hemman och varje torp några fruktträd i början av 1900 talet. Numera finnes inga torp, men på ödetomterna står alltid några gamla vinddrivna aplar, plommonträd och/eller körsbärsträd. Det var alltid höga stamträd i de gamla tapporna, äppelträden voro av tre slag, sötäpple, surkart och en sort mitt emellan, vilken senare plockades till hushållsäpple. Vanligen var denna sort ympad på surkart. Vem som bestämde vilka sorts fruktträd som skulle planteras, vet jag ej. Av plommon fanns små röda, kallade krikon och gula något större. Körsbären var klarbär, på något enstaka hemman fanns ett bigaråträd. Skötseln av fruktträden var ganska primitiv, man grävde ner något gödsel någon gång, visst icke varje år. Färsk frukt åt av varje familjemedlem vanligen, dock ganska måttligt, att det skulle vara nyttigt och hälsosamt att äta frukt hörde man aldrig omtalas. Vissa slags äpplen som knappast hunno mogna å träden, plockades ner och lade i hö, för att tagas fram vid jul, de hade mognat under tiden oeg åtos färska. Något riktigt namn på dessa äpplen har jag aldrig hört, stundom kallades de sötsura. Såväl sura som söta äpplen torkades i bakugnen, sedan de skurits i fyra bitar och kärnhusen borttagits. Plommonen åtos alltid färska liksom körsbären. Någon försäljning av frukt förekom icke, alla hade ju vanligen tillräckligt om det var gott fruktår. Någon trädgårdsmästare fanns icke i denna ort förrän fram mot 1920 talet. Vid denna tid och senare ha nyare sorter av fruktträd börjat odlas, numera finnes så gott som de flesta sorter, om icke i alla, sådock i många trädgårdar.

Apelsiner har funnits i butikerna så länge jag minns, men det var förr icke under hela året, utan vanligen före de stora högtiderna. Jag minns inte priser på apelsiner i min barndom i seklets början, men de voro nog billiga, ty vanligen köpte alla sådana, åtminstone till julen. När man åt dem, skalades de och skuros i klyftor. Nagon safttillverkning av apelsiner förekom ej. Bananer och vindruvor fanns att köpa i butikerna en tid före jul. Ävensom fikon och dadlar. Bananerna voro icke synnerligen begärliga, citroner användes till vissa maträtter, men saften blandades icke i någon dryck. Som medicin har jag icke hört dem användas. Russin fanns hela året att köpa i butikerna, ananas förekom ej. Nötter var ingen saluvara, det fanns ganska gott om hasselbuskar så att många hade

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

LWF 132

5/12-66

ACC. N:R M. 16799:2.

tillräckligt och läto andra plocka, butikerna togo hem nötter vid jul, men annars ej. Av bärbuskar fanns det röda och vita vinbär, krusbär, vanligen kallade stickelbär, fanns både gröna, vita och röda. Men mjöldaggen som kom visste man ingen bot för, varför odling av krusbär blev nästan nedlagd. Vanligen fanns å varje trädgårdstappa en hallonodling, det var ett slags ganska små bär, men mycket goda, av dem gjordes saft och sylt. Bären plockades efter hand som de mognade, barn voro alltid glada att få hjälpa till med plockningen, de fingo äta så många de orkade. Gröna krusbär stoppades på flaskor för att användas senare. Vinberedning förekom ej denna tid. De bär som åtos färska med mjölk eller grädde och socker voro uteslutande jordgubbarna. Det var dock icke alla trädgårdstappar som hade jordgubbar. Det var en sort med små bär, något namn på den visste ingen. År 1909 började en person odla jordgubbar på stort fält och efter hand blev det vanligt med jordgubbar på varje hemman. Somliga odlade blott till egen förbrukning, men många odlade till försäljning. De sorter som nu odlades voro Abundance, Carolina Superba och Deutsch Ewern. Efter några år och i synnerhet efter krigets slut blev odling av jordgubbar en av småbrukens bästa inkomstkällor. Tomater fanns icke under min barndom. Jag minns att jag i sjuårs åldern var jämte min moder resade i Ängelholm, där vi på torget såg några röda frukter som sågo läckra ut. Min moder köpte en sådan, alltså en tomat, för ett pris av 5 äre. Vi tyckte emmelertid inta alls om smaken. Tomater kom först i handeln här i hemmasocken efter 1920. Det blev snart allmänt att äta tomater och flera anlade växthus för framdrivning. Då som nu åtos tomaterna färska, vanligen å smörgås och skufna i skivor. Dessutom syltas gröna tomater i många hushåll.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND